

เทคนิคการตัดเย็บเสื้อผ้า เบื้องต้น

อ.กุลณสร วิเศษรจนา

เทคนิคการตัดเย็บเสื้อผ้าเบื้องต้น

เรียบเรียงโดย
อ.กุลณสร วิเศษรจนา

เทคนิคการตัดเย็บเสื้อผ้าเบื้องต้น

เลขรหัสมาตรฐานสากลประจำหนังสือ 978-616-211-623-0

จัดพิมพ์และจำหน่ายโดย

สำนักพิมพ์วังอักษร

69/3 ถนนอรุณอมรินทร์ แขวงวัดอรุณ เขตบางกอกใหญ่
กรุงเทพฯ 10600 โทร. 0-2472-3293-5 โทรสาร 0-2891-0742

www.wangaksorns.com

E-mail Address : wangaksorn9@gmail.com , wangaksorn2000@yahoo.com

พิมพ์ที่...

หจก. ซี แอนด์ เอ็น บู้ค

199 หมู่ 5 แขวงบางมด เขตทุ่งครุ กรุงเทพฯ 10140

สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์

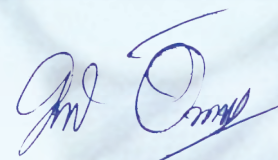
คำนำ

เอกสารประกอบการเรียนเล่มนี้ จัดทำขึ้นเพื่อใช้ประกอบการเรียนรายวิชาการตัดเย็บเบื้องต้น ประเภทวิชาอุตสาหกรรมสิ่งทอ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ใช้ได้กับการเรียนหลักสูตรระยะสั้น และหลักสูตรอุตสาหกรรมสิ่งทอ ระดับปริญญาตรี โดยผู้จัดทำได้รวบรวมและเรียบเรียงเนื้อหาเบื้องต้นจากง่ายไปหายาก เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง สามารถศึกษาด้วยตนเอง และศึกษาประกอบรายวิชาอื่นๆ ต่อไปได้

เนื้อหาแบ่งออกเป็น 12 หน่วย ประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับอุปกรณ์การตัดเย็บเสื้อผ้า การเย็บด้วยมือ การใช้จักรอุตสาหกรรมผีเข็มตรง การทำตะเข็บให้สำเร็จ การสร้างแบบเสื้อและการสร้างแบบกระโปรงอย่างง่าย วิธีสร้างปกสาววย ปกเชิ้ต และปกบัว แนะนำวิธีการเย็บส่วนประกอบย่อยของเสื้อผ้า วิธีการติดซิป การทำกระเป๋าเจาะ ทำรังคุดกึ่ง การเจาะคอโปโล การสร้างแบบและวิธีเข้าปกเชิ้ต ปกสาววย และปกบัว การเข้าแขนเสื้อสตรี การเข้าแขนเสื้อชาย และลำดับขั้นตอนการตัดเย็บกระโปรงทรงตรง การตัดเย็บเสื้อคอกลมแขนสั้น ตลอดจนการดูแลรักษาเสื้อผ้า เช่น การซักผ้า การรีดผ้าอย่างถูกวิธี

ผู้จัดทำขอขอบพระคุณ ผู้แต่งตำราการตัดเย็บเสื้อผ้าทุกท่านที่อ้างถึง ตลอดจนบิดา มารดา และครู-อาจารย์ทุก ๆ ท่านที่ถ่ายทอดวิชาความรู้ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ จากสถานศึกษาและสถานประกอบการหลายแห่งที่ทำให้เกิดตำราประกอบการเรียนเล่มนี้ขึ้น ท้ายที่สุดนี้ต้องขอขอบพระคุณท่านอาจารย์สุณี ชัยสนิท ที่เล็งเห็นประโยชน์ จึงรับจัดพิมพ์เพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านการตัดเย็บเสื้อผ้าแก่บุคคลทั่วไป และนักศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารเล่มนี้คงให้ประโยชน์แก่ผู้อ่านและผู้สนใจทั่วไปบ้างไม่มากก็น้อย หากมีสิ่งหนึ่งสิ่งใดบกพร่องผู้จัดทำขอน้อมรับไว้เพื่อปรับปรุงในโอกาสต่อไป

(กุลณสร วิเศษรจนา)

สารบัญ

หน้า

หน่วยที่ 1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการตัดเย็บเสื้อผ้า	1
ความรู้เกี่ยวกับการตัดเย็บเสื้อผ้า	1
อุปกรณ์เครื่องใช้ในการตัดเย็บเสื้อผ้า	1
• อุปกรณ์เครื่องใช้ในการสร้างแบบ (Pattern Making Tools)	1
• เครื่องมือเครื่องใช้ในการตัดเย็บ	4
• เครื่องมือเครื่องใช้ในการรีดผ้า	13
• สรุป	14
หน่วยที่ 2 การเย็บด้วยมือ	15
ความรู้เกี่ยวกับการเย็บด้วยมือ	15
ประเภทการเย็บด้วยมือ	16
• การเนา (Basting)	16
• การด้น (Running Stitch)	18
• การสอย (Hemming)	19
หน่วยที่ 3 จักรเย็บผ้าและการใช้จักรอุตสาหกรรมเข็มเดี่ยวฝีเข็มตรง	21
ความรู้เกี่ยวกับจักรเย็บผ้า	21
ชนิดของจักรเย็บผ้า	21
การใช้จักรอุตสาหกรรมเข็มเดี่ยวฝีเข็มตรง	24
• ส่วนประกอบจักรและหน้าที่ส่วนประกอบจักรอุตสาหกรรมเข็มเดี่ยวฝีเข็มตรง... ..	25
• ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับคุณลักษณะจักรอุตสาหกรรมเข็มเดี่ยวฝีเข็มตรง... ..	29
• การเตรียมจักรเย็บผ้าอุตสาหกรรมเข็มเดี่ยวฝีเข็มตรง	29
• การปรับและเปลี่ยนส่วนประกอบพื้นฐานจักรเดี่ยวฝีเข็มตรง	33
• การฝึกเย็บจักรอุตสาหกรรมเข็มเดี่ยวฝีเข็มตรง... ..	34
• การบำรุงรักษาจักรอุตสาหกรรมฝีเข็มตรง	35
• ปัญหาและการแก้ปัญหาจักรและฝีเข็มจักรอุตสาหกรรมเข็มเดี่ยวฝีเข็มตรง	37
การทำตะเข็บให้สำเร็จ	42
หน่วยที่ 4 การสร้างแบบตัดเบื้องต้น	46
สาระสำคัญ	46
หลักเกณฑ์ในการเตรียมตัวก่อนการวัดตัว	46
การวัดตัวเพื่อสร้างแบบตัดเสื้อสตรี	47
ตำแหน่งที่ต้องวัดตัวในการสร้างแบบตัดกระโปรง	53
การสร้างแบบตัดกระโปรงอย่างง่าย	54
วิธีสร้างเสื้อสตรีตัวหลวมแขนสั้นอย่างง่าย... ..	58
วิธีสร้างแบบตัดเสื้อคอกลม แขนสั้น ตัวหลวม	60
วิธีสร้างแบบตัดเสื้อสตรีแบบมีเกล็ด	62
วิธีสร้างแบบตัดแขนสั้นเสื้อสตรีพอดีตัว... ..	64

วิธีสร้างแบบขนยาวเสื่อสตรี	65
วิธีสร้างแบบตัดขนเช็ดสตรี...	66
วิธีสร้างปกสาวาย	67
วิธีสร้างปกเช็ด	68
วิธีสร้างปกบัว	69
หน่วยที่ 5 การติดชิป	70
สาระสำคัญ	70
ส่วนประกอบของชิป	71
ชนิดและลักษณะของชิป...	72
การติดชิปธรรมดา 2 ข้างไม่เท่ากัน	76
การติดชิปธรรมดา 2 ข้างเท่ากัน	80
การติดชิปซ้อน	83
• การติดชิปซ้อน วิธีที่ 1	84
• การติดชิปซ้อน วิธีที่ 2	87
การติดชิปมีสาบ	90
การเจาะชิปไปโล...	95
หน่วยที่ 6 การทำกระเป๋าสื่อผ้า	98
สาระสำคัญ	98
การทำกระเป๋ากันมม	99
การทำกระเป๋াজาะธรรมดาขนาดเล็ก	102
การทำกระเป๋าช้อนในตะเข็บ (วิธีที่ 1)	107
การทำกระเป๋าช้อนในตะเข็บ (วิธีที่ 2)	112
การทำกระเป๋าช้อนในตะเข็บ (วิธีที่ 3)	119
การทำกระเป๋ากว้าง	124
การทำกระเป๋াজาะผาดั้งขึ้น...	128
การทำกระเป๋াজาะกึ่งสาบข้างเดียว	133
การทำกระเป๋াজาะกึ่ง 2 ข้าง (วิธีที่ 1)	139
การทำกระเป๋াজาะกึ่ง 2 ข้าง (วิธีที่ 2)	145
การทำกระเป๋াজาะกึ่งสาบข้างเดียวมีชิป	151
หน่วยที่ 7 เครื่องเกาะเกี่ยว	156
สาระสำคัญ	156
เทคนิคการเย็บเครื่องเกาะเกี่ยวชนิดต่าง ๆ	156
การทำรังคุดกึ่งผ้า	182
การทำรังคุดหวง	193

หน่วยที่ 8 การเจาะคอเสื้อโปโล	199
คุณสมบัติและลักษณะของผ้าสำหรับตัดเสื้อโปโลและเสื้อยืด	199
การทำسابโปโลกลาง (วิธีที่ 1)	201
การทำسابโปโลกลาง (วิธีที่ 2)	206
การเจาะโปโลข้างเบี่ยงขวา	211
หน่วยที่ 9 การตัดเย็บเสื้อผ้าเบื้องต้น	214
การเลือกใช้ผ้า	214
เทคนิคการเย็บเสื้อ	216
การเตรียมผ้าก่อนตัด	217
การกำกับเครื่องหมายบนแบบตัด	218
การทำเครื่องหมายบนแบบตัด	219
การวางแบบตัด	220
การตัดผ้า	223
การกรดย่อยทำเครื่องหมายลงบนผ้า	224
เทคนิคการเย็บเสื้อผ้า	225
หน่วยที่ 10 เทคนิคการเข้าปก	226
สาระสำคัญ	226
การเข้าปกสาววาย	227
การเข้าปกเซ็ด	235
การเข้าปกบัว	244
หน่วยที่ 11 การเข้าแขนเสื้อ	251
การเข้าแขนเสื้อ	251
การเข้าแขนเสื้อชาย	252
การเข้าแขนเสื้อสตรี	258
หน่วยที่ 12 การตัดเย็บกระโปรงและเสื้อ	251
สาระสำคัญ	266
การเย็บกระโปรงอย่างง่าย	268
การเย็บเสื้อคอกลมแขนสั้น	280
ภาคผนวก	291
คำศัพท์พื้นฐานการตัดเย็บเสื้อผ้า	293
บรรณานุกรม	297

หน่วยที่

1

ความรู้ทั่วไป เกี่ยวกับการตัดเย็บเสื้อผ้า

ความรู้เกี่ยวกับการตัดเย็บเสื้อผ้า

เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม เป็นปัจจัย 4 ของมนุษย์ทุกคน และสามารถนำมาประกอบอาชีพได้เพราะตลาดใตที่มนุษย์ยังต้อง สวมใส่เสื้อผ้า อาชีพช่างตัดเย็บเสื้อผ้าก็ไม่มีวันสิ้นสูญ ปัจจุบันในประเทศไทยได้รับความเชื่อถือและรับรองคุณภาพฝีมือด้านอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปเป็นอย่างดีและพัฒนาด้านเทคโนโลยีมาอย่างต่อเนื่อง หนังสือเล่มนี้คงเป็นส่วนหนึ่งที่จะใช้เป็นที่เรียนแก่ผู้ที่อยู่ในแวดวงอาชีพการตัดเย็บเสื้อผ้าและสิ่งแรก ที่ทุกคนจำเป็นต้องเรียนรู้คือ ทำความรู้จักเกี่ยวกับเครื่องมือและอุปกรณ์การตัดเย็บเสื้อผ้าเป็นอันดับแรก

อุปกรณ์เครื่องใช้ในการตัดเย็บเสื้อผ้า

สิ่งสำคัญสำหรับงานอาชีพทุก ๆ สาขา คือ อุปกรณ์เครื่องใช้เฉพาะอาชีพสาขานั้นๆ อาชีพช่างตัดเย็บเสื้อผ้าก็เช่นเดียวกัน จำเป็นต้องมีอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ที่ช่างตัดเย็บเสื้อผ้าทุกคนควรเรียนรู้และศึกษาวิธีใช้อย่างถูกต้องเหมาะสมก่อนจะลงมือปฏิบัติจริง ต้องรู้คุณค่าและรู้วิธีการเก็บเครื่องมือเครื่องใช้แต่ละชนิดเหล่านั้นก่อน เพื่อยืดอายุการใช้งานอุปกรณ์ให้ยาวนานมากที่สุด งานตัดเย็บเสื้อผ้าต้องการความเที่ยงตรงถูกต้องเป็นหลัก จึงจำเป็นต้องอาศัยเครื่องมือเครื่องใช้ที่ถูกต้องเที่ยงตรงด้วย ซึ่งจะช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดนิสัยที่ละเอียดถี่ถ้วน รอบคอบ และเป็นระเบียบ อุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ในการตัดเย็บเสื้อผ้า แบ่งออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 3 ประเภท คือ

1. อุปกรณ์เครื่องใช้ในการสร้างแบบ (Pattern Making Tools)

1.1 กระดาษสร้างแบบ (Pattern Paper)

มีหลายชนิด เช่น กระดาษหนังสือพิมพ์ เหมาะสำหรับการทำ แบบตัดสำหรับช่างผู้ชำนาญงานตามร้านรับจ้างตัดเสื้อผ้าทั่วไป กระดาษปรู๊ฟสีน้ำตาลเหมาะสำหรับสร้างแบบตัดเบื้องต้น เพื่อเก็บรักษาให้ทนทานกว่ากระดาษปรู๊ฟสีขาว กระดาษปรู๊ฟสีขาวเหมาะสำหรับฝึกหัดการสร้างแบบเบื้องต้นที่ยังไม่ชำนาญ กระดาษไขที่สามารถลอกลายเหมาะสำหรับลอกแบบตัดจากแบบตัดเบื้องต้น แต่มีราคาแพงกว่ากระดาษชนิดอื่น ๆ โดยทั่วไปมีขนาด 80×110 ซม

ภาพที่ 1.1 กระดาษสร้างแบบ
ที่มา : ภาพถ่าย

ควรซื้อเป็นจำนวนโหลหรือรีมจะมีราคาถูกกว่าซื้อจำนวนน้อย และควรเก็บรักษาไว้ในที่เหมาะสม อากาศถ่ายเท สะดวกไม่เปียกชื้น เพื่อกระดาษจะได้ไม่ขึ้นรา และอย่าให้กระดาษรับแสงแดดโดยตรง เพราะจะทำให้กระดาษเสื่อมคุณภาพเป็นสีเหลืองและกรอบได้

ภาพที่ 1.2 ดินสอดำ
ที่มา : ภาพถ่าย

ภาพที่ 1.3 ดินสอสี
ที่มา : ภาพถ่าย

1.4 ยางลบ (Eraser) ใช้ลบเวลาสร้างแบบตัด ควรเลือกใช้ชนิดที่ลบแล้วสะอาด

ภาพที่ 1.4 ยางลบ
ที่มา : ภาพถ่าย

1.5 กาวหรือสก๊อตเทป (Glue or Scotch Tape) ใช้ติดต่อกระดาษเวลาทำแบบตัดเสื้อ

ภาพที่ 1.5 กาวและสก๊อตเทป
ที่มา : ภาพถ่าย

ภาพที่ 1.6 กรรไกรตัดกระดาษ
ที่มา : ภาพถ่าย

1.6 กรรไกรตัดกระดาษ (Paper Scissors) ใช้สำหรับตัดกระดาษสร้างแบบเวลาทำแบบตัด

ภาพที่ 1.7 ไม้บรรทัดชนิดบางใส
ที่มา : ภาพถ่าย

1.7 ไม้บรรทัดชนิดบางใส (Transparent Ruler) ใช้ทั้งชนิดยาว 12 นิ้ว หรือ 30 ซม. และชนิดยาว 24 นิ้ว หรือ 60 ซม. ใช้สำหรับขีดเส้นตรงที่เป็นเส้นยาว

1.8 *ไม้โค้งเอนกประสงค์ (Curve Ruler)*
 ใช้สำหรับวัดส่วนที่โค้งหรือเว้า เช่น สะโพก ตะเข็บ
 ข้างเสื้อ กระโปรง หรือกางเกง ตะเข็บใต้ขากางเกง
 เป้ากางเกง วงแขนเสื้อ วงคอ หัวแขนเสื้อ

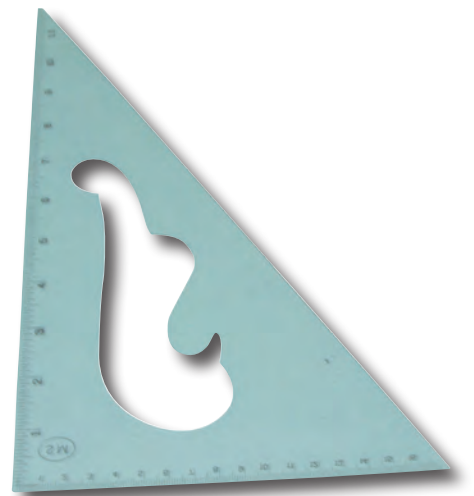
ภาพที่ 1.8 ไม้โค้งเอนกประสงค์
 ที่มา : ภาพถ่าย

ภาพที่ 1.9 สายวัด
 ที่มา : ภาพถ่าย

1.9 *สายวัด (Tape Measure)* สายวัดตัว
 ที่ดีจะต้องทำด้วยผ้าใยสังเคราะห์ (Synthetic Fiber)
 เคลือบด้วยไฟเบอร์กลาส (Fiber Glass) ที่ได้รับการทำ
 ไม้ให้ยืดหรือหดอีกต่อไป ใช้วัดได้ทั้งนิ้วและเซนติเมตร
 มีความยาว 60 นิ้ว หรือ 150 เซนติเมตร มีขีดแบ่ง
 ขนาดละเอียดชัดเจน มีทั้งชนิดธรรมดาและเก็บในตลับ
 ใช้สำหรับวัดตัวและวัดขนาดสำหรับการสร้างแบบ
 ไม่ควรใช้ผูกเอววัดตัวแทนเชือก อาจทำให้เกิดรอยหัก
 บิดเบี้ยว เสียรูป สายวัดที่ตัวเลขเลื่อนหาย ขาด หรือ
 ขำรุ่ด ไม่ควรนำมาใช้อีก

1.10 *ไม้ฉาก* ใช้ทำมุมที่ต้องการให้เป็นมุมฉาก
 หรือขีดเกรนผ้าลงบนแบบตัด

ภาพที่ 1.10 ไม้ฉาก
 ที่มา : ภาพถ่าย

2. เครื่องมือเครื่องใช้ในการตัดเย็บ

2.1 กรรไกร (Shears) เป็นเครื่องมือที่จำเป็นและสำคัญที่สุดสำหรับช่างตัดเย็บเสื้อผ้า ที่นิยมใช้มีอยู่หลากหลายขนาด มีทั้งด้ามตรงและโค้ง และกรรไกรลักษณะพิเศษ กรรไกรที่ดีควรมีลักษณะที่มีความคมตั้งแต่ปลายจนถึงโคน ควรใช้ความระมัดระวังขณะใช้ อย่าให้กรรไกรตกลงพื้นเพราะจะทำให้กรรไกรเสียความคม หมั่นหยอดน้ำมันที่บริเวณนอตเกลียวบ้างเป็นครั้งคราว เพื่อไม่ให้ฝืดขณะใช้งาน แต่ถ้าหยุดใช้งาน เป็นเวลานานควรใช้ผ้าชุบน้ำมันจักรเช็ดให้ทั่ว เพื่อป้องกันมิให้กรรไกรเป็นสนิม ช่างตัดเย็บเสื้อผ้าควรจะมีกรรไกรหลายชนิดไว้ใช้ เพื่อให้เหมาะสมกับงานแต่ละงานดังนี้

2.1.1 กรรไกรตัดผ้าด้ามโค้ง ใช้สำหรับตัดผ้าพร้อมแบบตัดออกจากผืนผ้า มีลักษณะด้ามโค้งกับนิ้วมือตัดได้ถนัดทำให้กรรไกรขนานกับพื้น ทำด้วยเหล็กที่มีคุณภาพดีวิธีทดสอบความคมของกรรไกรมีวิธีง่าย ๆ คือ ง่ายกรรไกรตัดผ้าให้เต็มที่แล้วตัดลงไปบนผ้าตั้งแต่โคนถึงปลายหากผ้าขาดตลอดโดยไม่มีเศษด้ายจากผ้าติดกรรไกร แสดงว่ากรรไกรคมพร้อมใช้งาน ขนาดที่นิยมใช้มักเป็นขนาด 8-9 นิ้ว มีให้เลือกหลากหลาย ยี่ห้อหลายราคา

ภาพที่ 1.11 ที่มา : ภาพถ่าย

ภาพที่ 1.12 กรรไกรตัดผ้าด้ามตรง
ที่มา : ภาพถ่าย

2.1.3 กรรไกรซิกแซกเป็นกรรไกรที่มีลักษณะคล้ายฟันเลื่อยสับหว่างกัน ใช้สำหรับตัดริมผ้าที่ไม่ลู่ง่าย เป็นผ้าสักหลาด และสามารถตัดริมกันลู่ผ้าทอธรรมดาได้ชั่วคราว

ภาพที่ 1.14 กรรไกรปลายงอน
ที่มา : ภาพถ่าย

2.1.2 กรรไกรตัดผ้าด้ามตรง (Sewin Scissors) ประโยชน์การใช้งานเช่นเดียวกับกรรไกรด้ามโค้ง แต่ลักษณะความตรงของด้ามกรรไกรไม่ถนัดเท่ากรรไกรด้ามโค้งจนทำให้ใช้กรรไกรคลาดเคลื่อนได้ง่าย ปัจจุบันจึงไม่นิยมใช้สำหรับตัดผ้า

ภาพที่ 1.13 กรรไกรซิกแซก
ที่มา : ภาพถ่าย

2.1.4 กรรไกรปลายงอน เป็นกรรไกรที่มีลักษณะปลายงอน ความยาวประมาณ 9 ซม. ใช้สำหรับงานปักจักรหรือเจาะรังกระดุม

2.1.5 กรรไกรตัดผ้าใบมีดกลม ใบมีดมีลักษณะ
แผ่นบางเรียบ ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางใบมีดมีหลายขนาด
ตั้งแต่ 5-8 นิ้ว การเลือกใช้ขนาดขึ้นอยู่กับความหนาของผ้าที่
จะตัด เหมาะสำหรับตัดผ้าที่มีลักษณะเส้นตรงเท่ากัน

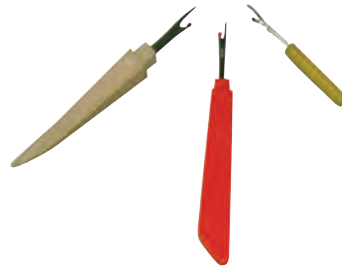
ภาพที่ 1.16 กรรไกรก้ามปู
ที่มา : ภาพถ่าย

ภาพที่ 1.15 กรรไกรตัดผ้าใบมีดกลม
ที่มา : ภาพถ่าย

2.1.6 กรรไกรก้ามปู ใช้ตัดด้ายขณะเย็บ
มีลักษณะคล้ายก้ามปู มีความยาวประมาณ 7.5 ซม.
หยิบใช้ได้สะดวกแต่มีข้อเสียคือ ที่บ่งชี้ใช้งานไม่ได้
ได้นาน

2.2 ที่เลาะผ้า ใช้สำหรับเลาะแนวตะเข็บต่าง ๆ
ตามที่ต้องมีการแก้ไข หรือใช้สำหรับเลาะด้ายเนา และใช้
เจาะกลางรังคุดที่ทำด้วยจักร ควรเลือกลักษณะที่คมไม่
เป็นสนิมมีให้เลือกหลากหลายแบบ

ภาพที่ 1.17 ที่เลาะผ้า
ที่มา : ภาพถ่าย

2.3 ลูกกลิ้ง (Tracing Wheele) มี 2 ชนิด คือ ชนิดฟันแหลม (Spiked Wheele) ใช้สำหรับกดรอยบน
กระดาษสร้างแบบ และกดรอยทำเครื่องหมายลงบนผ้าเนื้อปานกลางจนถึงเนื้อหนา เพราะถ้ากดลงบนผ้าเนื้อบางจะทำให้
เส้นด้ายขาดได้ ส่วนชนิดฟันมนหรือฟันทื่อ (Smooth-Edged Wheele) ใช้กดรอยบนกระดาษสร้างแบบแบบนิ่มและผ้า
เนื้อบางเบา เนื้อนิ่ม เพราะจะไม่ทำให้เส้นด้ายขาด ลูกกลิ้งทั้ง 2 ชนิด ต้องใช้คู่กับกระดาษกดรอยมีจุดประสงค์เหมือนกัน
คือ ทำเครื่องหมายลงบนผ้าเพื่อที่จะเย็บ การใช้ลูกกลิ้งกดรอยผ้าก่อนใช้ควรจะทดสอบกดรอยกับเศษผ้าก่อนทุกครั้ง และ
ทางที่ดีควรใช้กระดาษแข็งและหรือกระดาษนุ่ม ๆ รองบนพื้นโต๊ะก่อนกลิ้งรอย โดยเฉพาะไม้ที่เป็นพื้นโต๊ะจะได้ไม่เกิดรอย
เสียหาย ทางที่ดีควรมีพื้นโต๊ะที่ปูด้วยวัสดุนิ่มสำหรับที่รองกลิ้งรอยโดยเฉพาะจะช่วยให้สัติดดีและไม่ทำให้ผ้าเปลี่ยนทิศทาง
ขณะกดรอย เช่น ผ้าซีฟอง จอเจียร์ เทคนิคการใช้ลูกกลิ้งถ้าจะกดรอยบนเส้นตรงยาว ๆ ควรใช้ไม้บรรทัดเก่าที่ตัวเลขเลื่อน
กลางวางทาบจะช่วยให้กดรอยได้ตรงและรวดเร็วขึ้น

ภาพที่ 1.18 ลูกกลิ้ง
ที่มา : ภาพถ่าย

2.4 กระจดาษกตรอย ใช้คู่กับลูกกลิ้ง เป็น กระจดาษที่อาบด้วยเทียนไข มีให้เลือก 5 สี ได้แก่สีขาว สีเหลือง สีแดง สีฟ้า และสีเขียว กตรอยบริเวณตะเข็บที่จะเย็บและสามารถชักออกได้ ผ้าสีขาวใช้สีเหลือง ผ้าสีเข้มได้ทุกสี ผ้าสีอ่อนใช้สีกลาง เช่น สีเหลือง สีฟ้า สีแดงไม่ควรใช้เพราะจะทำให้ชักออกยาก

ภาพที่ 1.20 ดินสอสีขีดผ้า
ที่มา : ภาพถ่าย

2.6 ซอล์กสีเขียนผ้า ใช้ทำเครื่องหมายลงบนผ้า ใช้กับงานเสื้อชายตามร้านสั่งตัดและงานอุตสาหกรรมเสื้อผ้า ใช้กับงานวางมาร์คต้นแบบ มีที่ลับลักษณะเป็นกล่องใบมีดเล็ก ๆ เรียงแถว 8 อันเพื่อลับคม ซอล์ก มีให้เลือก 4 สี ได้แก่ สีขาว สีฟ้า สีแดง และสีเหลือง ชักออกได้ง่ายกว่ารอยกระจดาษกตรอยเมื่อต้องการลบ ใช้ไม้บรรทัดยาวตบแรง ๆ รอยซอล์กก็จางลง หลังเลิกใช้งานควรเก็บเข้ากล่องที่เป็นซอง ตามเดิมจากกล่อง ขณะใช้อย่าให้ตกเพราะจะแตกหักง่าย เมื่อเลิกใช้ซอล์กสีเป็นเวลานาน ๆ ควรเก็บให้พ้นจากแสงแดด เพราะจะทำให้ซอล์กกรอบ หักง่าย หรือ ทาน้ำมันจักรหรือโลชั่นทาผิวลูบให้ทั่วทั้ง 2 ด้านก่อนเก็บใส่กล่องหรือถุงพลาสติก

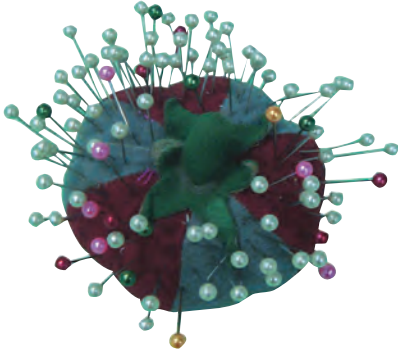

ภาพที่ 1.19 กระจดาษกตรอย
ที่มา : ภาพถ่าย

2.5 ดินสอสีขีดผ้า นิยมใช้สีเหลือง ใช้ทำเครื่องหมายเฉพาะจุดลงบนตำแหน่งต่าง ๆ ของเสื้อผ้า เช่น กระดุม รังคุม ตะขอ เป็นต้น

ภาพที่ 1.21 ซอล์กสีเขียนผ้า
ที่มา : ภาพถ่าย

ภาพที่ 1.22 เข็มหมุด
ที่มา : ภาพถ่าย

2.9 เข็มมือ (Needle) ใช้สำหรับเย็บด้วยมือ เช่น การเนา การสอย เย็บติดเครื่องเกาะเกี่ยวถักรังดุม เย็บในส่วนที่เย็บจักรไม่ได้ ขนาดที่นิยมใช้ ได้แก่ ใช้สอยมีขนาดเล็กก่อนข้างยาว มีปลายแหลมคม คือ เบอร์ 9-10-11 ใช้เนา คือเบอร์ 8-9 ใช้ถักรังดุม คือ เบอร์ 10

ภาพที่ 1.23 เข็มมือ
ที่มา : ภาพถ่าย

2.10 เข็มจักร ใช้จักรเย็บผ้าทุกชนิดทั้งจักรบ้านและจักรอุตสาหกรรม จะมีรหัสอักษรอังกฤษบอกประเภทของจักรแต่ละชนิด เช่น

- HA ใช้กับจักรบ้านทั่ว ๆ ไป
- DB ใช้กับอุตสาหกรรมผีเข็มตรง ยี่ห้อ JUKI BROTHER
- DP ใช้กับจักรอุตสาหกรรมถักรังดุม หรือใช้กับจักรอุตสาหกรรมผีเข็มตรงบางยี่ห้อ
- LW ใช้กับจักรอุตสาหกรรมสอยชาย
- DC ใช้กับจักรพั่นริมอุตสาหกรรม

ควรเลือกใช้ให้เหมาะกับเนื้อผ้า เข็มเบอร์ต่ำ ๆ จะมีขนาดเล็ก เช่น เบอร์ 11 ใช้กับผ้าเนื้อบาง เบอร์ 13 ใช้กับผ้าเนื้อปานกลาง เบอร์ 16 ใช้กับผ้าเนื้อหนา ดูจากตารางที่ 1.1

2.7 เข็มหมุด (Pins) ควรเลือกชนิดที่ไม่เป็นสนิม ปลายแหลมและยาว หัวหุ้มด้วยพลาสติกสีต่าง ๆ (หัวมุก) ยาวประมาณ 3 ซม. ควรเลือกชนิดกล่องหัวมุกจะมีคุณภาพดีกว่า ชนิดเสียไว้เป็นแผง ใช้กลัดแบบตัดขณะวางแบบตัดหรือกลัดผ้าส่วนที่จะเย็บแทนการเนา

2.8 หมอนเข็ม ใช้สำหรับปักเข็มหมุดหรือเข็มมือจะทำให้ขึ้นใช้เองหรือซื้อสำเร็จรูปก็ได้ บางชนิดจะใช้สวมกับข้อมือเป็นลักษณะกำไลหรืออาจจะติดยางยืดสวมใส่ข้อมือซึ่งสะดวกแก่ผู้ใช้ ใส้ของหมอนเข็มควรใช้วัสดุที่ทำให้เข็มไม่เป็นสนิมง่าย เช่น เส้นผมหรือขนสัตว์

ภาพที่ 1.24 เข็มจักร DP
ที่มา : ภาพถ่าย

ภาพที่ 1.25 เข็มจักร DB
ที่มา : ภาพถ่าย

ภาพที่ 1.26 เข็มจักร LW
ที่มา : ภาพถ่าย

ภาพที่ 1.27 เข็มจักร HA
ที่มา : ภาพถ่าย

ภาพที่ 1.28 เข็มจักร DC
ที่มา : ภาพถ่าย

2.11 *ด้าย (Thread)* มี 2 ชนิด คือ ด้ายเย็บและด้ายเนา ด้ายที่ใช้เย็บผ้าจะเป็นด้ายที่เหนียวและไม่หดตัว ควรเลือกใช้สีเหมือนผ้าและสัมพันธ์กับขนาดเข็มมือหรือเข็มจักร

ด้ายเย็บ (Sewing Threads)

ด้ายเย็บแบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ

1. ด้ายใยยาว เช่น ไหม ไนลอน
2. ด้ายใยสั้น เช่น ฝ้าย โพลีเอสเตอร์

ภาพที่ 1.29 ด้ายเนา
ที่มา : ภาพถ่าย

ภาพที่ 1.30 ด้ายเย็บธรรมดา
ที่มา : ภาพถ่าย

ภาพที่ 1.31 ด้ายเย็บใยสังเคราะห์
ที่มา : ภาพถ่าย

ภาพที่ 1.32 ด้ายปักจักร
ที่มา : ภาพถ่าย

ภาพที่ 1.33 ด้ายเย็บจักรอุตสาหกรรม
ที่มา : ภาพถ่าย

ภาพที่ 1.34 ด้ายพันริมจักรอุตสาหกรรม
ที่มา : ภาพถ่าย

วิธีการเลือกด้ายเย็บ

การเลือกด้ายเย็บผ้าเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งจะเป็นตัวบ่งบอกถึงคุณภาพของเสื้อผ้าที่เย็บว่าจัดอยู่ในคุณภาพระดับใด คุณภาพต่ำ ปานกลาง หรือเสื้อผ้าชั้นสูง โดยมีหลักการเลือก ดังนี้

1. เลือกให้สัมพันธ์กับผ้าที่เย็บ เช่น ด้ายจากใยโพลีเอสเตอร์ ใช้กับผ้าธรรมดาทั่วไป ด้ายไนลอน ใช้กับผ้าใยสังเคราะห์ ด้ายฝ้าย ใช้กับผ้าฝ้าย ด้ายจากใยไหม ใช้กับผ้าไหม เป็นต้น

2. เลือกให้สัมพันธ์กับสีผ้า วิธีเลือก ควรนำชิ้นผ้ามาเทียบกับตัวอย่างสีของเส้นด้าย โดยดึงเส้นด้ายจากผืนผ้ามาเทียบกับสีของเส้นด้ายจากหลอดให้สีใกล้เคียงหรือเหมือนกันมากที่สุด ซึ่งจะส่งผลทำให้เสื้อผ้าที่เย็บดูประณีตสวยงามขึ้น แต่ถ้าจำเป็นจริง ๆ ที่ไม่สามารถหาสีด้ายที่เหมือนกับผ้าได้ ควรเลือกโทนสีด้ายที่มีสีใกล้เคียงที่อ่อนกว่า ดีกว่าเลือกโทนสีเข้ม เพราะจะทำให้เห็นขอบกรร่องของตะเข็บเย็บอย่างชัดเจน

3. เลือกให้สัมพันธ์กับจักรเย็บผ้า ด้ายหลอดเล็กเหมาะสำหรับจักรบ้านมอเตอร์ หรือจักรถีบธรรมดา จักรกระเป่าหัวทั้งธรรมดาและจักรกระเป่าหัวที่ควบคุมด้วยระบบคอมพิวเตอร์ ด้ายหลอดใหญ่ใช้กับจักรอุตสาหกรรมทุกชนิด

4. เลือกให้สัมพันธ์กับคุณภาพและราคา มีบริษัทผู้ผลิตด้ายเย็บที่มีชื่อการค้าอยู่ไม่กี่แบรนด์ให้เลือกซื้อจากบริษัทที่เรารู้จักกันดี ถ้างานเย็บคุณภาพก็ต้องเลือกด้ายคุณภาพดี ถ้างานเย็บคุณภาพไม่สูงนักหรือต้องการลดต้นทุนก็เลยมาใช้ด้ายคุณภาพต่ำลง ขึ้นอยู่กับราคาผลผลิตเสื้อผ้าที่ทำการเย็บ

5. เลือกให้สัมพันธ์กับขนาดเข็ม ขนาดด้าย และความหนาของผ้า เช่น ด้ายเส้นเล็ก ขนาดรูเข็มจักรก็เล็ก เนื้อผ้าควรบางเบา และด้ายเส้นใหญ่ ขนาดรูเข็มก็ต้องใหญ่เพื่อเย็บผ้า เป็นต้น ด้ายเย็บที่มีขนาดเส้นใหญ่กว่ารูเข็มจะทำให้แนวเย็บโป่งพองโปนหรือเย็บไปเข็มก็จะหัก หรือถ้าเย็บผ้าบางมากก็จะเห็นเส้นด้ายเด่นชัด ดังนั้น การเลือกขนาดเส้นด้ายเย็บต้องสัมพันธ์กันกับขนาดเข็มจักรและความหนาของผ้าแต่ละชนิด ดังตารางที่ 1.1

ตารางที่ 1.1 แสดงความสัมพันธ์ของขนาดเข็มจักร ด้าย ผ้า และเข็มมือ

ชนิดของผ้า	ชนิดและขนาดของด้าย	ขนาดเข็มจักร	ขนาดเข็มมือ
ผ้าเนื้ออ่อนนุ่ม ผ้าแพรวโปรง ผ้าชีฟอง ผ้าไหม ผ้าลูกไม้ ผ้ามัสลินเนื้อละเอียด ผ้าลอน ผ้าออร์แกนดี้	ด้ายมันเส้นเล็ก ด้ายไหมชนิดดี ด้ายฝ้ายเบอร์ 80 – 100 ด้ายใยสังเคราะห์ เบอร์ 60 ด้ายเมอเซอไรซ์ เบอร์ 50	9 – 11 9 – 11 9 – 11 9 – 11 9 – 11	9 9 9 9 9
ผ้าเนื้อบาง - ปานกลาง ผ้าฝ้ายชนิดบาง ผ้าฝ้ายชนิดบาง 1 ผ้ามัสลินเนื้อละเอียด ผ้าเจอร์ซี ผ้าป้อปปิ่น ผ้าปาน ผ้าจิงแฮม ผ้าปาน ผ้าแพรมัน ผ้าแพรย่น ผ้ากำมะหยี่ ผ้าพลาสติก	ด้ายมัน เบอร์ 50 ด้ายไหมชนิดธรรมดา ด้ายฝ้าย เบอร์ 60 – 100 ด้ายใยสังเคราะห์ เบอร์ 60 ด้ายเมอเซอไรซ์ เบอร์ 50	11 11 11 11 11	8-9 8-9 8-9 8-9 8-9
ผ้าเนื้อปานกลาง – หนา ผ้าฝ้าย ผ้าลินิน ผ้ามอตาการ์ ผ้าร่ม ผ้าม้วน ผ้ากำมะหยี่ชนิด เนื้อแน่น ผ้าขนสัตว์ ผ้าขนหนู	ด้ายมัน เบอร์ 60 ด้ายใยสังเคราะห์ เบอร์ 60 ด้ายเมอเซอไรซ์ เบอร์ 50	12 – 13 – 14 12 – 13 – 14 12 – 13 – 14	6 – 7 – 8 – 9 6 – 7 – 8 – 9 6 – 7 – 8 – 9
ผ้าหนา – หนามาก ผ้าสักหลาด ผ้าลายสอง ผ้าเสิร์ท ผ้าตัดสูท ผ้าเดนิม ผ้าทำเบาะ ผ้าทำเตียงผ้าใบ ผ้าทำเฟอร์นิเจอร์ หนัง	ด้ายมันสำหรับเย็บผ้าหนา ด้ายฝ้าย เบอร์ 20 – 60 ด้ายใยสังเคราะห์ เบอร์ 40 ด้ายเมอเซอไรซ์ เบอร์ 40	15 – 16 – 17 – 18 15 – 16 – 17 – 18 15 – 16 – 17 – 18 15 – 16 – 17 – 18	6 – 7 – 8 6 – 7 – 8 6 – 7 – 8 6 – 7 – 8
ผ้ายืดทั่วไป ผ้าใยสังเคราะห์ ผ้าไนลอน ผ้ายืดทั่ว ๆ ไป	ด้ายไหม ด้ายมัน เบอร์ 50 ด้ายใยสังเคราะห์ เบอร์ 4	เข็มปลายมน โคนเข็มสี่ทอง 14	9

การตรวจสอบด้ายเย็บ

สำหรับงานเย็บอุตสาหกรรม ถ้าไม่มีข้อมูลจากผู้ผลิตเส้นด้าย ควรมีการทดสอบคุณสมบัติบางประการ ก่อนนำไปใช้เย็บงานจริงควรตรวจสอบ ดังนี้

1. ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางของเส้นด้าย
2. ขนาดเบอร์ด้าย
3. ลักษณะการเข้าเกลียวด้าย
4. ความสมดุลของเกลียวด้าย
5. ชนิดของเส้นใย
6. ชนิดของเส้นด้าย
7. ความคงทนของสี
8. การหดตัว เช่น การหดตัวในความร้อน หดตัวในน้ำเดือด หดตัวในการซัก
9. ความเหนียวและความยืดตัว

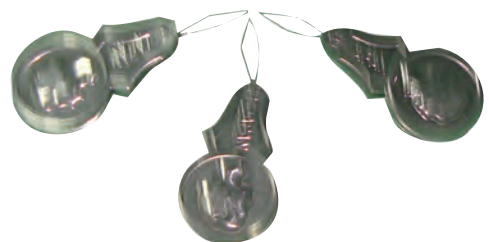
ด้ายเนา (Tacking Threads)

ลักษณะด้ายเนาเส้นด้ายจะมีลักษณะนิ่มฟูกว่าด้ายเย็บเพราะเข้าเกลียวต่ำ เพื่อให้ดึงขาดง่ายกว่า ด้ายเย็บมีทั้งหลอดธรรมดาและหลอดใหญ่ การใช้ด้ายเนาควรเลือกสีของเส้นด้ายที่มีสีอ่อนกว่าผ้าที่จะเนา เพราะสีของเส้นด้ายเนาอาจตกใส่สีผ้าได้ อย่าใช้ด้ายสีเข้มเนาบนผ้าสีอ่อน

ด้ายปักจักร (Machine Embroidery Threads)

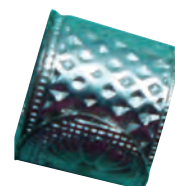
เส้นด้ายที่ใช้ปักจักรจะมีขนาดเล็กกว่าเส้นด้ายที่ใช้เย็บผ้าธรรมดาและไม่แข็งแรงเท่า จะขาดง่ายกว่าด้ายเย็บ ส่วนใหญ่จะใช้ปักตัวอักษรหรือตราโลโก้ต่าง ๆ หรืออาจนำมาใช้ในงานตัดปะ หรืองานเย็บปักที่ใช้จักรก็ได้ ด้ายปักชนิดนี้ส่วนใหญ่ทำจากใยฝ้ายที่ผ่านการชุบมัน จึงมีลักษณะมันกว่าด้ายเย็บ มีให้เลือกใช้หลากหลายสี นอกจากนี้ยังมีด้ายประเภทแฟนซีเคลือบสีที่ใช้ในการปักจักร เช่น ด้ายโลหะ ขนสัตว์ เรยอง เป็นต้น

2.12 ที่สนเข็ม (Needle Threaders) ใช้ช่วยในการสนเข็มให้รวดเร็วยิ่งขึ้น

ภาพที่ 1.35 ที่สนเข็ม
ที่มา : ภาพถ่าย

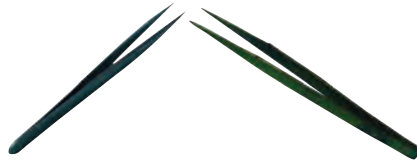
2.13 ปลอกนิ้ว (Thimble) ปลอกนิ้วสำหรับเย็บด้วยมือ เพื่อป้องกันไม่ให้ก้นเข็มแทงมือ ใช้ช่วยดันก้นเข็มเมื่อเย็บผ้าหนา ควรทำจากเหล็กที่ไม่เป็นสนิม ใช้สวมนิ้วนางขวาหรือนิ้วกลางสำหรับคนถนัดขวา

ภาพที่ 1.36 ปลอกนิ้ว
ที่มา : ภาพถ่าย

2.14 ปากคีบ (Pincers) ใช้เก็บด้ายที่เกิดจากการเลาะผ้า และช่วยกดผ้าขณะเข้าขอบหรือเข้าปก

2.14.1 ปากคีบชนิดปลายแหลม ทำด้วยเหล็กชนิดไม่เป็นสนิม ปลายแหลมใช้เก็บด้ายเนา เศษด้าย

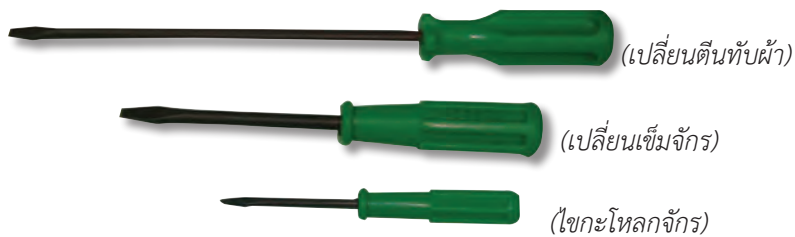
ภาพที่ 1.37 ปากคีบปลายแหลม
ที่มา : ภาพถ่าย

2.14.2 ปากคีบร้อยด้ายจักรพ่นริม

ภาพที่ 1.38 ปากคีบร้อยด้ายจักรพ่นริม (ชนิดเดียวกัน)
ที่มา : ภาพถ่าย

2.15 ไชคองขนาดต่าง ๆ ขนาดใหญ่ใช้สำหรับเปลี่ยนตีนผี ขนาดกลางใช้สำหรับเปลี่ยนเข็มจักร และขนาดเล็กใช้สำหรับไขกะโหลกจักรเพื่อปรับความตึงหย่อนของด้ายล่าง

ภาพที่ 1.39 ไชคองเล็กขนาดต่าง ๆ
ที่มา : ภาพถ่าย

2.16 เหล็กแหลม ใช้เจาะกระดาษแบบตัด และช่วยกลับมุมปกหรือส่วนที่เป็นมุม

ภาพที่ 1.40 เหล็กแหลม
ที่มา : ภาพถ่าย

2.17 ที่ช่วยกลับผ้า ใช้ช่วยสอดเชือก ยางยืด และกลับโบว์ให้รวดเร็วยิ่งขึ้น

3. เครื่องมือเครื่องใช้ในการรีดผ้า

3.1 เตารีด (Iron) เตารีดมี 2 ชนิด คือ เตารีดธรรมดาและเตารีดไอน้ำ

ภาพที่ 1.41 เตารีดธรรมดาและเตารีดไอน้ำขนาดเล็ก
ที่มา : ภาพถ่าย

ภาพที่ 1.42 เตารีดไอน้ำขนาดกลาง
ที่มา : ภาพถ่าย

ภาพที่ 1.43 เตารีดไอน้ำอุตสาหกรรม
ที่มา : ภาพถ่าย

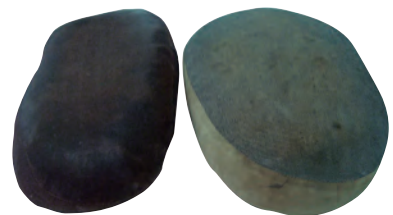
ภาพที่ 1.44 ที่รองรีด
ที่มา : ภาพถ่าย

3.2 โต๊ะรีดผ้า (Press Board) เป็นโต๊ะรีดผ้าที่สามารถเก็บพับขาหรือปรับระดับได้ทั้งนั่งและยืนรีด

3.3 หมอนรองรีด (Press Cushion) ใช้สำหรับรีดบางส่วนของเสื้อ หรือตะเข็บที่มีส่วนโค้งส่วนเว้า ซึ่งจะทำให้รูปร่างของเสื้อผ้าสวยงาม หมอนรองรีดมีหลายแบบหลายขนาด เช่น กลม รี ยาว เลือกใช้ให้เหมาะสมกับตะเข็บ

ภาพที่ 1.45 หมอนรองรีดแขน
ที่มา : ภาพถ่าย

ภาพที่ 1.46 หมอนรองรีดตะเข็บโค้ง
ที่มา : ภาพถ่าย